

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . . Lir 10.000
Letna inozemstvo . . . » 15.000
Letna inozemstvo, USA dol. . . 18
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXXI. - Štev. 29 (1562)

Gorica - četrtek, 18. julija 1979 - Trst

Posamezna številka Lir 100

Dialog s komunisti Informacija in manjšine V Italiji

V zadnji številki italijanske revije »Mondo e missione« (junij-julij), je bilo objavljeno pismo, ki ga je napisal bralec Antonio Destefanis iz Turina. Pismo, pravzaprav njegov odlomek ter odgovor uredništva se nanaša na italijansko komunistično stranko (PCI) in more zanimati tudi slovenske bralce. Zato ga prinašamo v prevodu.

... Oprostite moji iskrenosti — tako bralec — toda vaša revija preveč pogosto ustvarja vtis, da je njeno stališče polno predsodkov in povsem protikomunistično ter proti PCI. Zakaj ne odobravate dejstva, da je PCI na poti v demokratični sistem, čeprav tudi ta pot še ni dokončna? Sodim, da bi bilo treba pripomoči, da ta razvoj dozori: toda na vaši strani obstaja popolna zavora nasproti dialogu s komunisti ...

Uredništvo revije odgovarja:
Mi bi radi vodili dialog z vsemi, toda o konkretnih stvareh, ki našo revijo zanimajo. V Italiji, v italijanskih stvareh, kot vi pravite, je PCI dokazala »še ne dokončano pot v demokratični sistem«. Prav, s tem smo zadovoljni. Toda revija »Mondo e missione« se zavzema za probleme Tretjega sveta in ne naše dežele. V tem pogledu pa lahko iskreno rečemo, da PCI in njene tiska skoraj nikoli nismo srečali na stališčih, podobnih našim, v tem, kar zadeva tretjesvetno problematiko (in mi želimo spoznati ter širiti v Italiji glas kraljevih Cerkva v Tretjem svetu): primer Vietnam je najbolj kričeč, je pa tudi toliko drugih. PCI, na primer, nikoli ne razkriva preganjanja vernikov v deželah Tretjega sveta, ki imajo komunistične režime (Kitajska, Kuba, Mozambik, Vietnam, Kambodža itd.), in tudi ne nasilja nad človekovimi pravicami v istih deželah: da

omenimo le Gvinejo pod Seku Turéjem ali Ekvatorialno Gvinejo. V tej slednji deželi, v kateri gospodarijo Kubanci in Sovjeti, je šlo v begunstvo več kot pol prebivalstva ali pa je bilo pobito. Je PCI kdaj zavzela jasno stališče do teh grozodejstev? Strinjamo se z italijanskimi komunisti le redaj, ko gre za obsodbo desničarskih diktatur, razhajamo pa se z njimi v tem, kar zadeva obsodbo nasilnih »osvobodilnih gibanj«, ali bolj na splošno v tem, kar zadeva revolucionarni teror v Tretjem svetu, ki ga mi vedno obsojamo, medtem ko ga PCI podpira v njegovi učinkovitosti oz. obetavnosti. Kar zadeva stvarnost in ne meglene razprave, obstaja torej globok razkorak glede načinov »osvoboditve« revnih narodov.

Ne zdi se nam zato upravičeno, da bi lahko kdo rekel, da mi odklanjamo dialog in nočemo razvoja italijanskih komunistov v smeri demokratičnega sistema in spoštovanja človekovih pravic. Začuden pa smo nad dejstvom, da obstaja stranka, ki ima toliko privrženosti med italijanskim ljudstvom, a vedno podpira komunistične sisteme in režime na oblasti in molči o njih nasilju nad pravicami človeka. Če je bilo kako nesoglasje med PCI in vzhodnoevropskimi komunističnimi deželami, pa ista stranka doslej še ni izrazila svojega nesoglasja ob zločinih proti človeku pod komunističnimi režimi v Tretjem svetu. Tisk PCI je branil celo režim Pol Pota v Kambodži vse do trenutka, ko je ta prelomil z Vietnamom.

Mi smo pripravljeni na dialog s PCI o tej stvarnosti toda PCI molči in nadaljuje z demokratično in protinasilno linijo v Italiji, vendar protidemokratsko in s podporanjem nasilja v Tretjem svetu. Koliko lahko potem verjamemo njeni »spreobrnitvi« k pluralizmu in spoštovanju človeka?

V Trstu se je pred kratkim zaključil mednarodni kongres o informaciji. Ta simpozij je sicer na strogo znanstveni ravni obravnaval celo vrsto problemov, ki zadevajo področje informacije oz. komunikacije in to zlasti na področju moderne fizike. Mi se ne bomo spuščali tu v visoke znanstvene analize, vendar bi prav na področju informacije lahko našli spodbudo za kratko razmišljanje in ugotovitve.

Na področje informacije spada gotovo tudi — in morda danes še v prvi vrsti — radijska in televizijska informacija. O pomenu slednje tu sploh ne gre razpravljati. Vsi se danes zavedamo važnosti, ki jo le-ta ima na področju socialnega pa tudi zasebnega življenja milijonov in milijonov posameznikov in narodov. Zato je nikakor ne gre podcenjevati.

Narodne manjšine imajo prav gotovo v radijski in televizijski službi spet eno izmed prvostopenjskih sredstev, poleg tiskane besede, da uveljavijo svoje težnje in hotenja. Tudi mi Slovenci v zamejstvu se odgovorno zavedamo tega pomena in prav zato odločno vztrajamo pri zahtevi, da ima tudi slovenska manjšina svoje ustrezne radijske in televizijske oddaje.

Prav v teh dneh je prišla vest iz Rima, da osrednji vodstveni organi italijanske radiotelevizije ne mislijo zaenkrat uvesti nameranih televizijskih oddaj v slovenskem jeziku. Zakaj? Zaradi pomanjkanja sredstev... Začeli pa bodo z eksperimentalnimi deželnimi televizijskimi oddajami v italijanskem jeziku (ko imamo že itak na razpolago dva državna programa pa še koprsko TV v italijanskem jeziku, da o zasebnih postajah sploh ne govorimo!).

PRAVICA DO SLOVENSkih TV ODDAJ

Znano je, da je zakon o reformi radio-televizijske službe v Italiji že pred nekaj leti predvidel tudi uvedbo oddaj v slovenskem jeziku za našo manjšino. Tako bi Slovenci imeli poleg že obstoječe radijske postaje v Trstu še vsaj skromne televizijske programe. S tem bi delno za dostili potrebi po popolni informacijski službi (radio, TV, tisk), ki jo v modernem času potrebuje vsaka civilna skupnost, tako tudi narodna manjšina.

Na Južnem Tirolskem že vrsto let deluje posebna televizijska postaja za nemško manjšino, ki sicer oddaja neposredno iz Rima in v glavnem ustreza potrebam in težnjam te manjšine. Prav je, da imajo Tirolci svojo posebno televizijsko dnevno oddajo. Prav pa bi bilo, da bi to veljalo za vse manjšine v državi. Francozom v Dolini Aosta so poskrbeli boljše sprejemanje francoskih TV oddaj. Menimo, da bi morali poleg teh tudi v sami državi, kjer manjšina živi in deluje, ustanoviti posebne televizijske programe odgovornih državnih ustanov. To sicer predvideva, kot smo že omenili, italijanski zakon. Zakaj pa v resnici nočejo še tega zakona za Slovence uresničiti? So res le finančne zapreke?

Morda je odgovor na to bolj zapleten, kot izgleda. Vsi vemo, da se uradni italijanski tudi vladni krogi sedaj zelo previdno izražajo do vsega, kar zadeva globalno zaščito Slovencev v Italiji. Po vseh glasovih kaže, da nima zaenkrat (vsaj sedanja še obstoječa) vladna večina nikakega resnega namena dati kakih koncesij na račun manjšine. Sicer pa ne gre za kake koncesije, ampak za podelitev tistih pravic, ki jih določa sama republiška ustava! Poleg tega verjetno igra nemajhno vlogo pri vsem tem zadnji uspeh Liste za Trst, ki brenka na določeno struno, ki gotovo ni uglašena na priznanje slovenskih pravic. Iz tega verjetno izhaja prevelika opreznost in prikriti strah, da ne bi še bolj odtegnili svojih volivcev in jih s tem usmerili proti melonarski Listi. Lepa tolažba za nas Slovence...

Pravica do slovenskih televizijskih oddaj pa je zapisana in nam zato vsekakor pritiče. Zavlačevanja nikamor ne vodijo. Odgovorne oblasti se bodo morale končno le odločiti za uresničitev tudi te pravice po popolni informaciji, ki nam po zakonu gre. Zakaj naj bi tudi tu bili državljanji druge ali tretje kategorije?

»NAUK« IZ FRANCIJE

Med državami zahodne Evrope je Francija sicer znana kot dežela, ki nima prevelike občutljivosti do problema narodnih manjšin (ki jih tudi sama ima). Vendar bi tu samo navedli nedavni primer, ki se je zgodil v južni Franciji, kjer živi okcitantanska manjšina, seveda brez posebnih pravic. Primer sam na sebi sicer nima neposredne povezave s prejšnjim o televizijskih programih v manjšinskih jezikih, je pa vseeno zgovoren.

Občinska uprava v mestu Montpellier se je odločila, da postavi po vsem mestu in v predmestnih delih dvojezične table, oziroma da poleg uličnih tabel v francoskem postavi še table v okcitantnem jeziku. Tako je postavila veliko število tabel, ki so seveda vzbudile v mestu in deželi veliko pozornost. O tem je poročal razširjeni pariški dnevnik »Le Monde«, pozitivno ga je ocenil tednik južne Francije »Sud«. Tako so npr. ulice »Rue Foch« postale še »Carriera Nacionales«, boulevard Pasteur se je spremenil v »baloard de l'Espitau«, id. itd.

Razne politične sile so ocenile ta dogodek povoljno, eni kot nekaj interesantnega, drugi spet kot novost, tretji pa tudi kot umetno vsiljeno dvojezičnost (povsod se najdejo podobni očitki na račun manjšinskih pravic!). Vsekakor, dejstvo je, da so te table postavljene.

V tem kratkem razmišljanju o informaciji (in ali ni neke vrste »informacija« občanov tudi ulična tabla?) smo torej lahko spoznali, da se na tem tako važnem področju za manjšine ne naredi dovolj. Odgovorne sile in oblasti vse prepočasni rešujejo dane probleme. Zato je na nas vseh, da to pospešimo in tako prispevamo k pravičnejšemu reševanju teh tako pomembnih vprašanj javne informacije tudi z manjšinske strani.

Spectator

Duhovniki in redovniki zunaj Slovenije

Papeški zavod »Slovenik« v Rimu je izdal nov seznam slovenskih duhovnikov, bogoslovcev, redovnikov in redovnic, ki živijo in delujejo izven meja Slovenije. Knjižica je lična, obsega 96 strani. In koliko imen? Vsaj 1.300. Od teh skoro polovica redovnic.

Poslanica Maria Cassanmagnano (DC) je bila izvoljena v evropski parlament v Strasburgu. Evropske ljudske stranke, združene v tem parlamentu, so jo izvolile za svojo podpredsednico. V italijanski notranji politiki se je Maria Cassanmagnano posebno zanimala za družinsko politiko in za zaposlovanje žensk. - Za predsednico evropskega parlamenta je bila izvoljena Francozinja Simone Veil. Ženske bodo imele torej važno vlogo v Strasburgu

Kdo dobi večji kos torte?

Nekoč sem bral naslednjo zgodbo: K mizi je sedla družina: hlapci, dekle, pastirji, hlapčiči, pestunje. Gospodinja prinese na mizo veliko skledo žganecov. V tistih časih so namreč še vsi jedli iz iste sklede. Tedaj se oglasi veliki hlapec in pravi: »Jaz sem prvi hlapec, zato je prva žlica žganec moja.« in nese velik zalogaj. Potem pravi: »Med vami sem najstarejši, zato je tudi druga žlica moja.« in pospravi drugi velik zalogaj. In še: »Jaz sem tudi najmočnejši, zato se spodobi, da je tretja žlica moja.« Tako je šlo naprej, da se je nasitil. Tedaj je rekel: »Kar je ostalo, je pa vaše.«

Na to zgodbo se ponovno in ponovno povračam, ko berem in vidim, kako italijanski delavci stavkajo. Tisti, ki so močnejši, hočejo imeti največji zalogaj, ker menijo, da jim pritiče, ker so močnejši. Drugi hočejo imeti enakega, ker ni prav, da se enim godi boljše kot drugim. Tako gredo naprej od stavke do stavke. Komaj zadovoljijo eno kategorijo delavcev, že se oglasi druga. Vsi hočejo imeti največji kos torte, ki se imenuje narodni ali državni dohodek. Seveda, tisti, ki so močnejši, boljše organizirani, bolj nasilni, dosežejo več. To lahko ugotovljamo vsak dan. Toda vprašanje je, ali je to pravično, namreč ali je pravična pretirana skrb sindikatov za lasno kategorijo delavcev. Saj v državi vsi delamo ali smo delali. Zato imamo vsi pravico, da se narodni dohodek pravično razdeli, tako velikemu hlapcu kot tudi pastirju in hlevski dekli. Ni pravično, če hoče veliki hlapec imeti več zato, ker je prvi hlapec.

Drugi pomislek je gospodarske narave. Najhujši sovražnik delavskega stanu je inflacija, tj. stanje, ko denar izgublja in veljavi, s tem tudi delavčeva plača. Kaj pomaga delavcu, če dobi ob koncu meseca deset ali dvajset tisoč lir več plače, ki jo je dosegel s stavko, če se pa zaradi inflacije vse cene dvignejo? In vemo, da se ne dvignejo samo za resnično podražitev, temveč zmeraj za kak odstotek več. To se

pravi, da imata končni dobiček od stavke le trgovec in veliki podjetnik, ki višje stroške prevrže na kupca, to je na delavca in upokojenca, K temu pomaga tudi škoda, ki jo utрпи narodno gospodarstvo z vsako stavko.

Prav pretekle dni, ko so se vršila v Rimu nepretrgana pogajanja za nove delovne pogodbe raznih kategorij delavcev, so nekateri časopisi kazali na Avstrijo in njeno gospodarsko stabilnost; tam je zaposlitev popolna, cene razmeroma stalne in plače tudi. Zato so Avstriji najbolj številni gostje v Gradežu in drugod na italijanskih plačah. Zakaj? Ker tam delavci delajo, konflikti med sindikati in delodajalci nastajajo tudi tam, toda rešujejo jih po pameti, brez nasilja, ker se trudijo, da bi narodni dohodek čim bolj pravično razdelili med vse, ne samo med nekatere privilegirane kategorije.

Te misli sem premeleval pretekle tedne, ko sem prebiral poročila o pogajanjih za nove delovne pogodbe. Prepričan sem, da gospodarska kriza v Italiji in s tem brezposelnost, druginja, inflacija, ima svoje korenine bolj na moralnem področju kot na gospodarskem, to se pravi v skupinskem egoizmu in v premajhnem čutu odgovornosti za skupno blaginjo tudi pri delavcih in sindikatih.

Toliko, da ne bomo vedno ponavljali, da je vsa krivda na vladi, ki je že nekaj časa nimamo, in na kapitalistih, ki jih je v Italiji vedno manj.

(r+r)

Začasna rešitev v Nicaragui

V srednjeameriški republiki Nicaragui je zmagala sandinistična revolucija. Predsednik Somoza je odstopil in se umaknil na Florido v ZDA. V Nicaragui so že postavili novo revolucionarno vlado. Opazovalci se sedaj vprašujejo, ali bo nova vlada šla po poti Fidel Castra na Kubi ali bo ubrala bolj demokratične rešitve.

Se vedno brez vlade. Poverjeni ministrski predsednik Craxi še vedno ni uspel, da bi sestavil novo vlado. Razgovore je sicer imel z vsemi strankami, toda dokončne rešitve ni še našel. Z razgovori bo nadaljeval prihodnje dni.

Nov val terorizma je zajel Rim in Milan. V Rimu so teroristi iz vrst Rdečih brigad na ulici ustrelili karabinjerskega polkovnika Antonia Varisca. Bil je na mestu mrtev. Bil je ravno na tem, da stopi v pokoj, ker je dopolnil leta službe. Zadnji čas je poveleval stražnikom v sodni palači v Rimu, kjer se vrši največ procesov zoper razne skupine teroristov. Priredili so mu svečan pogreb, toda kaj, ko bo po pogrebu vse kot prej.

V Milanu je pa postal žrtev terorističnega napada advokat Giorgio Ambrosoli. Tudi njega so ustrelili neznanici tik pred njegovo hišo. Ambrosoli je bil poverjen, da likvidira »Privatno banko«, katera je pred leti zašla v konkurz in je bil njen ravnatelj Michele Sindona. Pri tem gre za težke milijarde poneverb. Sindona živi sedaj v ZDA. Sumijo, da je smrt Ambrosolija mafijskega izvora.

Tudi ugrabitve so postale znova številne. Dve sta bili na Sardiniji, ena blizu Milana.

Turizem. Kljub vsemu temu je Apeninski polotok poln veselih turistov. Se nikoli jih ni bilo toliko, zlasti Nemcev in Avstrijcev. Plaže, campingi in hoteli so zasedeni od Gradeža dol do Taormine in drugih letoviščarskih krajev na Siciliji. Tudi Italijani sami letujejo v zelo velikem številu. Gospodarska kriza in brezposelnost se tu ne poznata.

Delovne pogodbe, ki so povečini zapadle že pred meseci, se počasi in z veliko muko obnavljajo. Tako so v terek končno podpisali novo delovno pogodbo za kovinarje (metalmecanici). Potrebni so bili razgovori brez konca in stavke po vsej Italiji; ponekod so te stavke bile močno razgrete in je le malo manjkalo, da ni prišlo do pravega nasilja. Sedaj upajo, da bodo rešili še ostale spore in podpisali vse nove delovne pogodbe še pred poletnimi počitnicami.

Kaj je to VIP?

V mednarodnem potniškem in turističnem prometu pomeni važno osebo (Very Important Person), ki ji je treba posvetiti še posebno pozornost, v glavnem zaradi meddržavnih, političnih, kulturnih in diplomatskih odnosov. V Jugoslaviji, piše londonski »Guardian«, pa pomeni ta kratica »Veze in poznanja«. Beograjski tednik »NIN« si je lahko privoščil — mogoče prav zaradi svojih VIP nasproti zveznim centralam moči — da je objavil nekaj primerov takih poznanstev in njih koristnosti. Primerov je nešteto, od mesta za otroka v vrtcu, do nakupa nadomestnih delov za vozilo, pa vse do priključka na telefonsko omrežje. Težavam in čakanju se lahko izognete ali s podkupovanjem (česar NIN noče zapisati) ali pa da nudite protiuslugo. Jaz ti preskrbim cement, ti meni pa potrebne nadomestne dele. Zdravljenje pri zdravniku poteče hitro in brez zapletov, v zameno pa zdravniku zagotoviš redno vstopnice za nogometno tekmo ali študijsko mesto na univerzi itd.

Beograjski tednik je izvedel celo anketo in ugotovil, da od desetih jugoslovanskih prebivalcev sedem priznava, da v svojem vsakdanjem življenju uporablja VIP. Ker je novica objavljena kot neka senzacija, se bralec ne zave, da je zelo v nasprotju z opevanim »samoupravljanjem«.

Privoščijo si jih prav zaradi VIP, kot omenjeno, lahko le beograjski listi. Najvini tuji dopisniki, ki sedijo v Beogradu, pa po teh objavah posnemajo, da je svoboda tiska v jugoslovanskem sistemu skoraj gotovo dejstvo. Toda v ljubljanskem, zagrebškem, skopskem in tisku drugod takih člankov ne najdemo.

Znova strah pred „klerikalizmom“

V slovenski javnosti je zadnji mesec nastala nepotrebna pravda okrog nekega predavanja dr. Franca Rodeta, profesorja na teološki fakulteti v Ljubljani. Ta profesor je lani v okviru teološkega tečaja, ki ga vsako leto prireja teološka fakulteta, imel predavanje z naslovom »Resnično krščanstvo pri nas danes in jutri«. Vsa predavanja, ki so jih imeli predavatelji na tečaju, so pred nekaj tedni izšla v posebni knjigi; v njej pa manjka predavanje dr. Rodeta. Pri nas v zamejstvu je na to prvi opozoril Novi list, ki je prinesel vest o izidu knjige. Skoraj istočasno se je v Ljubljani oglašil sekretar CK ZSK Franc Setinc in po radiu napadel dr. Rodeta, češ da uganja »klerikalizem«. Takoj za Setincem je skoro iste misli ponovil v ljubljanskem Delu časnikar Lojze Javornik v članku z naslovom »Nihče nima monopola nad višjimi vrednotami« (Delo 8. junija).

Dr. Franc Rode se je pred javno kritiko hotel javno braniti, kot je njegova pravica in dolžnost. Poslal je pismo ljubljanskemu Delu, v katerem pojasnjuje misli, ki jih je izrekel v svojem predavanju. Toda glavni urednik Dela mu je pismo vrnil, češ da je »nestvarno, enostransko in pavšalno«. Ker Delo ni hotelo objaviti njegovega članka, se je prof. Rode obrnil na Družino. Ta ga je objavila 15. julija 1979 na 6. strani.

Povejmo še to, da je predavanje bilo že objavljeno v knjigi in bi imelo iziti na str. 247 do 267, ko so nastale težave z oblastjo, ki je prepovedala izid predavanja. Dr. Rode se je vdal, da predavanje ne izide, ker bi sicer celo knjigo zaplenili. Kljub temu so potem sledili napadi na radiu in v Delu. Prof. Rode v zagovoru pravi: »Ko je bilo v zadnjem hipu doseženo, da se (predavanje) ne objavi, in sporazumno sklenjeno, da o stvari ne govorimo več, so se naenkrat pojavili avtorizirani kritiki: kdo z živo besedo pred poslušalci, kdo po radiu, kdo v časopisu.«

Komaj že izšel Rodetov dopis v Družini, sta se v sobotnem Delu (14. julija) že oglašila Mitja Ribičič in Franc Setinc. Posebno ta slednji je kot tajnik ZK Slovenije in njen ideolog posvetil Rodetovemu članku celo stran v Delu. Vendar ne pove nič novega. Vztraja pri običajnih trditvah: »V verskih pravicah načelno ni omejevanj, zato verniki ne potrebujejo nikogar, da bi jim jih posredniško branil,« trdi Setinc.

Posebno zameri Rodetu in tudi Družini, češ da delata za neko »spravaštvo«. To se pravi za neko spravo, za neko novo gledanje na preteklost med vojno, ki naj bi privedlo do tega, da bi pozabili, kar je bilo, in bi rajši gledali naprej v nove čase. Tega seveda partija ne more dopustiti, ker njej je revolucija »mit«, neka bajka, kot očita tudi prof. Rode v svojem članku.

Nad vsem pa vlada paničen strah pred »klerikalizmom«. S tem strahom je partija v Sloveniji naravnost obsedena. To je vi-

deti tudi v Setinčevem članku v Delu. Toda vprašanje je, ali je ta strah resničen ali pa je samo umetno narejen zato, da morejo porezati vršiče tistim, ki hočejo kaj več kot samo moliti v cerkvi in hvaliti odlične odnose med oblastjo in verskimi skupnostmi v Sloveniji.

Spominjam se, kako so pri nas na Primorskem v neki dobi začeli govoriti o »beli gardi«, ko mi o njej še nismo nič vedeli, vsaj na deželi ne. Pa vendar so že ožigosali nekatere za »belo gardo«. Tako se mi zdi, da delajo delo s klerikalizmom. Kdor si upa kaj povedati poleg hvale, je klerikalce. V Sloveniji je danes isto kot med vojno »bela garda«. Na to opozarja Franc Setinc, ko piše:

»Odnosi so (med Cerkvijo in oblastjo) v glavnem dobri, so pa posamezniki in skupnice, ki bi jih radi skalili in pokvarili. Tega ne bomo dovolili. Zaostrovanje odnosov in kvarjenje ugodnega ozračja je gotovo predvsem v škodo Cerkvi sami. Tega bi se morali zavedati tudi posamezniki, zlasti tisti, ki delujejo sovražno, protidržavno in se pri tem povezujejo z reakcionarnimi silami in institucijami v svetu.«

Ce imaš torej kritične pripombe o »dobrih odnosih« med Cerkvijo in državo v Sloveniji, če imaš kako željo, npr. naj bi božič bil tudi državni praznik, kot želi dr. Rode, potem se pazi, kajti to je že protidržavno! »Državno« je samo, da hvališ in se prilizuješ. To je smisel vse te nepotrebne polemike in vsega »klerikalizma«.

(r+r)

Bogata izbira turističnih vodnikov in kart

Težko bi v kaki knjigarni našli toliko turističnih vodnikov, avtokart in zemljevidov, kot jih ima Katoliška knjigarna na Travniku (Piazza Vittoria 25) v Gorici. Lična izdaja Vodnika planinskih poti SPD Trst, vodnika »Kamniške in Savinjske Alpe«, »Karavanke«; nadalje »Vodnik po Rimu« in »Vodnik po Italiji«, dve odlični knjigi žepne velikosti, ki prideta izredno prav rimskim romarjem in obiskovalcem italijanskih mest.

Za alpiniste in ljubitelje gora je na razpolago nekaj odličnih potnih kart avstrijskih založb, ki so priznane kot najboljše na tem področju: Juljske Alpe, Schladminger Tauern, skupina Ortler, Koroška jezera in Svinja, Veliki Venediger in Pinzgau, gorska skupina Silvretta in visokogorska cesta na Piz Buin, Visoka planota Asiago, Trento, Levico, Lavarone ipd.

Za avtomobiliste in potnike v avtobusih so primerne avtokarte v izdaji znane založbe Freytag & Berndt na Dunaju: Avstrija, Madžarska, Češkoslovaška, Sv. Kraljeva, Poljska,

pov, ki jih je prinesel iz ljudske šole, in navaja: Na splošno je v fevdalnem redu narodnostna različnost pri nas sovpadala z razredno razdelitvijo in v tej so bili Slovenci kmetje, medtem ko so bili meščani in fevdalci Italijani in Avstrijci.

Z nekaj pojmi iz etnosociologije bi Pavel Fonda z lahkoto dojel, da je fevdalni red daleč od kake narodnosti; da v tem redu jezik ne pomeni slovenstva ali kaj drugega; da so Italijani narodnostno zelo pozna tvorba, nacionalno pa še bolj; da nastane Avstrija kot cesarstvo šele v prejšnjem stoletju, poprej pa je bilo Sveto rimsko cesarstvo z mnogimi deželami; da si Avstrijci šele po drugi vojni prizadevajo razčistiti pojem avstrijske narodnosti na osnovi tradicije in ne jezika; da smo bili Slovenci do konca prve svetovne vojne tudi Avstrijci itd.

Podobno študijo objavlja o istrskih beguncih na Krasu Center za pospeševanje kulture v Sesljanu. S to problematiko se slovenska stran premalo bavi. In vendar so ti begunci in njih voditelji vsa poveljna leta obvladali politično obzorje pri nas in vplivali na vzdušje med tukajšnjimi slovenskimi in italijanskimi domačini.

Marjan Rožanc se spet oglašja »z Metafiziko Lesenega prestola«, romanom, ki ga je napisal furlanski pisatelj Carlo Sgorlon. Zanimivo in skoraj zgodovinsko pomembno pa je dopisovanje Aleša Lokarja s pesnikom Biagiom Marinom v Gradežu, ki izven v duha sprave in kulturnega sodelovanja med obema narodoma na tem mejnem področju. Naravnost ganljivo je, kako zapletena vprašanja, s katerimi se mučijo načitani filozofi, preprosto in enostavno rešijo navadni ljudje, slovenska kmetica in mati ter Marina babica.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

† Msgr. Danilo Perkan

Na Reki je umrl, star 65 let, msgr. Danilo Perkan. Pokojnik je bil doma iz Ilirske Bistrice, ki je med prvo in drugo svetovno vojno spadala pod škofijo na Reki. Bogoslovci iz reške škofije so takrat študirali v Benetkah. Tudi Danilo Perkan je šel v Benetke. Toda predstojnikom se je zdelo, da je preveč narodno zaveden, zato so ga izključili iz semenišča. Zatekel se je v Ljubljano, kjer je dokončal bogoslovje in bil posvečen med zadnjo vojno leta 1941. Kot kaplan je najprej prišel k bratu Viktorju v Jelšane. Ko so tega v maju 1945 ustrelili, je dve leti vodil župnijo Jelšane. 1947 je bil poklican na Reko in postal škofijski kancler. Bila so to težka leta, saj so škofijo zapustili ne samo škof, temveč tudi vsi italijanski duhovniki, hrvaških in slovenskih je pa bilo pre malo. Sčasoma se je položaj uredil tudi po zaslugi kanclerja Perkana, ki je medtem postal generalni vikar reške škofije.

Ob pogrebu so mu spregovorili nadškof Pavličič, kanonik dr. Sojat, dekan Pirih iz Postojne in neki laik. Vsi so, vsak s svojega gledišča, poudarili številne pokojnikove zasluge za škofijo, za Cerkev in za hrvaško ter slovensko ljudstvo.

Mladina je romala peš

V preteklih tednih so imeli v Sloveniji dve peš-romanji študentov in drugih mladih ljudi. Prvo je bilo iz St. Vida nad Ljubljano na Brezje, drugo pa na Ptujško goro.

Pri prvem romanju so se pod večer zbra-

li v St. Vidu in od tam odšli peš. Najprej so se ustavili za kratek oddih v Kranju, kjer so imeli liturgijo božje besede, nato so nadaljevali svoje romanje do Brezje. Prvi so prišli na Brezje okrog 5. ure zjutraj, poslednji so dospeli ob 7. uri, ko je sledila skupna maša. Hodili so torej vso noč. Računajo, da je bilo okrog 1.200 udeležencev tega romanja.

Na Ptujško goro so pa prišli od vseh strani Stajerske, vsaka skupina na svojo roko. Tudi tam so nekateri hodili vso noč, da so bili zjutraj ob Materi božji. Mašo je imel škofijski administrator dr. Grmič ob somaševanju drugih duhovnikov.

Eno in drugo romanje je imelo za geslo: Naše življenje je potovanje.

Bralci »Mavrice« so se zbrali na Mirenskem Gradu

V soboto 9. junija so mladi bralci Mavrice imeli svoj dan na Mirenskem Gradu. Prišli so iz vse Primorske v izredno velikem številu; bilo jih je okrog 700. Iz vasi okrog Mirna jih ni bilo prav veliko, ker so isti dan imeli na šoli dan narave. Z otroki so pririmali tudi številni župniki. Somaševanje je vodil urednik Mavrice. Nekateri skupine so prinesle posebne darove. Skupina iz Renč je npr. prinesla velik križ iz akacije, posamezniki so pa imeli še majhne križce, ki so jih prinesli s sabo, kot smo jih svoj čas nosili otroci, ko smo šli prvič na Sv. goro ali na Sv. Višarje.

»Moja vasa«

Na drugo julijsko nedeljo so v Spletu Slovenov imeli v šolski telovadnici prireditve oz. sklep natečaja »Moja vasa«, ki ga prireja študijsko središče »Nediža«. Otroci so predložili več kot 200 spisov v domačem narečju, risbe, igre in pesmi. Za nagrado so dobili posebno diplomu, zbirko spisov »Vartac« in spominsko majico z napisom »Moja vasa«. Tisti, ki imajo že pet diplom natečaja, so bili posebej izbrani, med njimi je bila zmagovalka, ki je dobila za nagrado magnetofon, dar kulturnega društva »Ivan Trinko«.

Udeležba je bila precej številna, tudi otrok iz Terskih dolin, Rezije in Kanalske doline. Nastopilo je več beneških pevskih zborov, harmonikarji, Narodna klapa in Planinka iz Ukeve.

Umrli je Mirko Geratič

24. maja letos je v ameriškem velenestu Chicagu umrl Mirko Geratič, ki je bil znan med vso slovenskoameriško javnostjo kot »toti Stajerec«. S tem nazivom je namreč podpisoval svoja redna poročila v dnevniku »Ameriška Domovina« (Cleveland). Poročila so izhajala pod stalnim naslovom »Izpod zvona sv. Stefana in okolice«. Sv. Stefan je namreč slovenska fara v Chicagu. Med bralci je bila njegova rubrika zelo priljubljena.

Geratič je bil doma od Marije Snežne, danes Velka, v Slovenskih goricah na Stajerskem. Pred Nemci se je za časa vojne umaknil v Ljubljano. Po vojni pa je odšel v izseljenstvo v Ameriko, kjer je ustanovil list oz. mesečnik »Slovenska Država« in mu bil prvi urednik. List izhaja sedaj v Torontu v Kanadi. Pred vojno je urejeval list »Slovenski gospodar«, ki je izhajal v Mariboru in se tiskal v tiskarni sv. Cirila. Poleg člankov je napisal tudi več preprostih povesti, ki so izšle v listih in potem tudi v knjigah.

Slovenski pouk v Rimu

Ob koncu maja letos so v Rimu končali tečaj slovenskega jezika. Tečaj je vršil v prostorih zavoda Teutonicum, ki se nahaja ob cerkvi sv. Petra že znotraj meje Vatikana. Pouk sta organizirala Ivan in Marjan Rebernik. Udeležencev je bilo nad dvajset, vseh starosti. Imeli so po dva razreda. Mnogo slovenskih ljudi, ki so se udeležili tečaja, v svojem življenju ni imelo možnosti, da bi hodili v slovensko šolo in so sedaj našli priložnost, da bolj spoznajo knjižno slovensčino in slovenski tisk.

Po sklepu tečaja so priredili še skupen izlet, na katerem so prejeli diplome za zvestobo in redno obiskovanje tečaja.

Pobuda, ki jo je pokazala slovenska skupnost v Rimu, je gotovo nekaj edinstvenega. Zeleli bi samo, da bi do česa podobnega prišlo tudi v tistih mestih znotraj Italije, kjer živi precejšnje število naših ljudi, npr. v Milanu, kjer imajo že mesečno slovensko mašo, ali v Turinu. Težnja za iskanje poti k lastnim narodnim in kulturnim koreninam je med izseljenci tudi drugod po svetu vedno močnejša. V ZDA se ponovno učijo jezika svojih dedov številni potomci v petem ali šestem rodu, da spet spoznajo izročila staršev in tudi tisti del lastne osebnosti in značaja, ki so ga ta izročila oblikovala.

Koper ne more tekmovali s Trstom

V Sloveniji so nedavno obravnavali načrte o razvoju slovenskih železnic v prihodnjem petletju od 1980-85. V tem obdobju načrtujejo precejšen porast prometa, zlasti tovornega, uvedbo novih modernih vlakov in lokomotiv. Kar zadeva nove železniške gradnje, bodo zgradili še drugi tir med Ljubljano in Jesenicami (avstrijska meja). Omenjena je tudi potreba, toda ne izgradnja oz. obnovitev proge med Mursko Soboto in Hodošem (madžarska meja), ki je vsa povojna leta vžej obstajala, a so jo zaradi varčevanja ukiniteli. Sedaj pa nimajo sredstev, da bi jo obnovili, odprli prehod na Madžarsko in dalje povezavo s Češkoslovaško in Poljsko, kar bi bilo izrednega pomena za pristanišče Koper.

Nasproti temu pa bo Trst dobil v prihodnjih letih modernizirano železniško zvezo s Trbižem ter Avstrijo. Tudi avtocesta na tem odseku je že v gradnji. Odobrena pa je tudi gradnja predora pod Plekami (Monte Croce Carnico, Plöckenpass), ki bo omogočila Trstu in vžej deželi najhitrejšo cestno zvezo z Bavarsko.

V bližnji Sloveniji so torej slabo izkoristili določene prednosti, ki jih ima ta republika in njeno pristanišče Koper z oziranjem na evropsko zaledje. Edini dosežek je dogovorjena gradnja cestnega predora pod Karavankami med Jugoslavijo in Avstrijo, medtem ko prometna zagata okrog Maribora traja naprej, da o skoro neprehodni Ljubljani ne govorimo.

Na Poljskem spet procesije na Telovo

Prvič po štiridesetih letih je bila letos v Krakovu dovoljena velika procesija na Telovo. Krakovski nadškof Franc Macharski se je ob tej priložnosti zahvalil oblastem, menč, da je to prvi dejanski sad papeževga obiska na Poljskem.

Tudi v Varšavi je bila praznična procesija z udeležbo okoli 30.000 vernikov. Kardinal Višinski je v pridigi dejal, da je papežev obisk pokazal, da vsi priznavajo zakoreninjenost Cerkve v narodu.

Hotel »Korotan« ob Vrbskem jezeru

V Sekiri (Sekirn) ob Vrbskem jezeru na Koroškem, ne prav daleč od Celovca, se nahaja slovenski hotel »Korotan«, last celovške slovenske posojilnice. Hotel je bil več let v težavah, razvoj turizma je namreč prinesel precejšnjo gospodarsko tekmo med posameznimi gostinskimi obrati. Poleg tega so hoteli polno zasedeni le čez poletje. Da se premosti izpad gostov v drugih letnih časih, so potrebni izredni organizacijski napor, ki jih navadno zmorejo velika gostinska podjetja in družinski obrati, najtežje pa za srednje veliki hoteli, ki so vezani na zunanje strožne osebe.

Da bi odpomogli težavam poslovanja, so pred kakim letom zaupali vodenje hotela »Korotan« gostinskemu podjetju iz Radencev v Sloveniji. Hotel so prenovili in posodobili. V njem je sedaj 72 postelj, v dodatni hotelski zgradbi pa 78, skupno 150. Gostje so večinoma Nizozemci in Angleži, deloma tudi iz Nemčije. Pritegniti pa nameravajo tudi goste iz Jugoslavije.

Vodstvo hotela je seznanilo zastopnike slovenskega tiska z uspehi letošnjega polletja. Prisotni so bili tudi jugoslovanski konzul v Celovcu, tajnik NSKS, predsednik celovške slovenske posojilnice in župan občine Otok (Maria Wörth), pod katero hotel spada.

Slovenija - Belorusija

Prve dni letošnjega junija se je mudilo v Beli Rusiji odposlanstvo slovenske vlade iz Ljubljane pod vodstvom njenega predsednika dr. Antona Vratuše. V glavnem mestu te sovjetske republike Minsku jo je sprejel predsednik beloruske sovjetske vlade Aleksander Nikiforovič Aksjanov ter podpredsednik Viktor Gvozdejev, prisoten je bil tudi beloruski zunanji minister in vladni tajnik.

V pogovorih med odposlanstvi obeh republik je bilo ugotovljeno, da bi obseg gospodarskega sodelovanja med Belorusijo in Slovenijo dosegel vrednost 4,6 milijona rubljev. Ljubljana in Minsk naj bi razvila medmestno sodelovanje. Ljubljancem so ponudili, da zgradijo v Minsku veleblagovnico in jo preskrbujejo tudi z blagom, belorusko blago pa naj bi prihajalo na slovenski trg. Podobno že sodelujeta Ukrajina in Hrvaška. Ljubljanska univerza že sodeluje z univerzo v Minsku. Poročila pa ne omenjajo, če imajo na beloruski univerzi tudi pouk slovensčine.

Po obisku Bele Rusije se je odposlanstvo slovenske vlade mudilo tudi v Moskvi, kjer se je srečalo s podpredsednikom sovjetske vlade. S predsednikom odbora za olimpiado, ki bo prihodnje leto v Moskvi, se je odposlanstvo pogovarjalo o možnosti, kako bi slovenska podjetja s svojimi deli prispevala za večji uspeh svetovnih športnih iger.

Tržaški romarji na Poljskem

Za romanje na Poljsko smo bili skoraj do zadnjega v negotovosti. Le tri dni pred odhodom smo dobili dokončen odgovor.

V ponedeljek 9. julija zgodaj jutraj smo zapustili Trst in se odpeljali na ljubljansko letališče Brnik. Bilo nas je 52. V bližini Ljubljane smo zašli v gost promet, da smo bili v strahu, če ne pridemo prepozno na letališče, a je šlo vse srečno.

Veliko letalo s 180 potniki nas je odpeljalo proti Beogradu. Mogli smo z letala opazovati velik predel Jugoslavije. Ker je bila letalska zveza z Varšavo šele proti večeru, smo prosti čas izkoristili za ogled mesta. Lahko rečemo, da smo si ogledali na hitro z avtobusom glavne predele Beograda, zlasti Kalejmeđdan. Kosilo je bilo v karakteristični restavraciji. Tu smo prišli v stik s prelatom dr. Turkom, ki nas je pospremil v stolnico, kjer smo imeli prvo romarsko mašo. Nato smo se vrnili na letališče in v prvem mraku poleteli proti Varšavi. Zal so nam kmalu oblaki zakrili pogled na Madžarsko, Češkoslovaško in Poljsko. V Varšavi nas je sprejel rahel, a hladen dež. Nekaj sitnosti je bilo s pregledi, potem smo se odpeljali v hotel »Varšava«. Večerja je bila dobra. Počitek prijeten.

CESTOHOVA

Takoj po zajtrku smo se odpeljali proti Cestohovi. Imeli smo na voljo dva avtobusa, ker je določeno po poljskih predpisih, da skrbi en vodič največ za skupino 30 ljudi. Vozili smo se udobno. Do Cestohove je 220 km. Povsod je rahlo valovita ravnina. Na njivah je povečini pšenica, ki še ni dozorela. Med njivami se pasejo belo črne lisaste krave. Posamezne krave so privezane na dolgo vrvi, ki je pritrjena na količek v sredi. Nima pastirja. Ob poti ni bilo videti velikih zadržanih posestev. Presenetli, da so zelo redke bencinske črpalke. Na prvem postanku sem zagledal na avtobusu pri vratih tablico s slovenskim napisom: Avtobus tvrdke TAM iz Maribora in potem še škatlo za prvo zdravniško pomoč iz Domžal. Kmalu po dvanajsti uri smo dospeli v Cestohovo, ki je precej veliko industrijsko središče.

Po kosilu smo šli v romarsko svetišče, ki je na rahli vzpetini, nikakor pa ne na gori, čeprav se kraj imenuje Jasna gora. Svetišče je podobno trdnjavi in je v preteklosti služilo za trdnjavo. Cerkev obdajajo številne stavbe in obzidja.

Svetišče med zadnjo vojno ni utrpelo škode. V dvoranah hrani številne spomine iz poljske zgodovine. Cerkev je velika in prostorna. Ob straneh ima več kapel in v eni izmed teh kapel je največja dragočenoost svetišča, podoba Matere božje z Detetom. Vsa kapela, posebno oltar, so obloženi z zahvalnimi darovi: ogrlice, verižice, srca, prstani, dragulji. Podoba je skrbno zavarovana s srebrnim oklepom. Viden je Jezusov in Marijin obraz ter Marijina roka. Kapela je vedno polna romarjev. Predvsem je veliko mladih ljudi in mladih družin. V kapeli so vsak dan od jutra do večera vsako uro sv. maše v somaševanju. Na prostornem trgu pred cerkvijo so številne stojnice, kjer prodajajo spominčke. Povsod so slike papeža Janeza Pavla II. Izpostavljene so številne fotografije od zadnjega obiska.

Božjo pot upravljajo redovniki pavlinci. Doživeli smo izredno prijazen sprejem. Redovnik, ki je znal italijansko, nam je razkazal, kaj vse hrani svetišče. Nismo videli vsega, a že tega, kar smo videli, je bi-

lo veliko. Z ganotjem smo opazovali miniaturne kelihe, ki so jih duhovniki uporabljali v Auschwitzu in rožni venec, narejen iz krušnih kroglic.

Ob petih smo imeli sveto mašo pri Marijinem oltarju. Lepo je bilo sodelovanje pri maši. Naši pesmi so Poljaki takoj prislunili. Sami pojejo enoglasno. Po maši nas je pred cerkvijo sprejel dež. Ker potovalna agencija v Cestohovi ni mogla dobiti prenočišča, smo šli dalje do mesta Bytom v bližini Katovic.

Katovice so središče poljske industrije, zlasti železne. Povsod so rudniki in številni tovarniški dimniki. Pokrajina je bolj valovita. Hiše so lepše. Nad pokrajino pa je vedno koprena dima in prahu. Hiše so zato očrnele.

V okolici je več drugih industrijskih mest. Mi smo dobili prenočišče v Bytomu. V središču mesta smo videli več porušenihiš. Povedali so nam, da so se ta ponizala zaradi rudniških rovov pod mestom.

OSVIECIM - AUSCHWITZ

V sredo smo obiskali zloglasno taborišče Osviecim ali Auschwitz. Kraj je nekoliko severno na črti Katovice-Krakov. Pokrajina je taka, kot smo jo videli v filmu Olocausto: ravnina, travniki, gozdovi.

Taborišče je sestavljeno iz dveh delov: Auschwitz I. in Birkenau ali Auschwitz II. V prvem delu so zidani paviljoni, ki so pred vojno služili za vojašnico. V tem delu je bil glavni upravni aparat taborišča. Vseh hiš je 28. Stavbe so enonadstropne. V njih je bilo strpanih povprečno 13 do 16 tisoč jetnikov. Ker je tu primanjkovalo prostorov, so leta 1941 začeli graditi ne daleč proč drugo taborišče iz pritličnih lesenih barak, ki jih je bilo nad 300 na prostoru 175 ha. V tem taborišču je bilo avgusta 1944 skoraj 100.000 jetnikov.

Življenjski pogoji v teh dveh taboriščih so bili nepopisni. Ker je taborišče v celoti ohranjeno, si je možno ustvariti približno

podobo o strahotah, ki so se tu dogajale.

Taborišče v Birkenau je imelo svojo železniško postajo in takoj po prihodu transportov so zdravniki delili jetnike v tiste, ki so smojni delati in one, ki naj grejo takoj v smrt. Te so odpeljali v dozdevne velike kopalnice. Namesto vode je prišel plin. Mrliče so sežigali v krematorijih, pepel pa stresali v bližnje jezerce.

V skladiščih vidimo gore ženskih las, skladovnice čevljev, zobnih ščetk in krtač, očal, kovčkov. Obiskali smo celico, v kateri je končal življenje bl. Maksimilijan Kolbe. Pred smrtjo je na zid vrisal z nohti lep Kristusov obraz. Ustavili smo se pred zidom, kjer so streljali jetnike, kakor se je ustavljal sv. oče.

Ob koncu obiska so nam v dvorani še pokazali film, ki prikazuje, kaj so našli ruski vojaki 27. januarja 1945, ko so zasedli Osviecim in osvobodili okoli 7.000 jetnikov.

Nikjer na Poljskem nismo videli toliko obiskovalcev kot v Auschwitzu. Noben opis ne more prikazati tega, kar človek vidi na lastne oči. Auschwitz je trajna priča, česa je zmožno sovraštvo: v spomin mrtvim in v opomin živim.

V bližini taborišča je mesto Osviecim. Tam smo imeli kosilo. Po kosilu pa zagledamo na drugi strani unice na travniku zasilno cerkev. Sprva smo mislili, da gre za navaden prozoren šotor, potem smo videli, da je prava cerkev z oltarjem in tabernakljem. Po travniku pred cerkvijo pa so bile postaje križevega pota.

Po nekaj kilometrih vožnje smo pred sabo zagledali ob gozdu sredi travnika cerkev. V župnišču smo našli le gospodinjico, ki pa je šla takoj klicat redovnico katehistinjo, ki je poskrbela, da smo lahko opravili sv. mašo. Nato smo se peljali v Katovice in se tam nastanili v modernem hotelu z istim imenom. Skoraj vsi smo dobili sobe v desetem nadstropju.

(Konec prihodnjič)

tržaške novice

Podoba Marije z Detetom v Trstu

»Vita Nuova«, tržaški škofijski tednik, objavlja v eni od zadnjih številčk zanimivo sliko in opis podobe, ki se nahaja v župnišču cerkve Kraljice morja (Madonna del Mare). Podoba izhaja iz druge polovice 17. stoletja iz delavnice ljudskega podobarstva, njen lik se sklada z zelo razširjenimi podobami Marije Pomagaj v srednje-evropskem prostoru, po katerih je slovenski slikar Laver v prejšnjem stoletju izdelal tudi brežjansko podobo. Podoba istega tipa se nahaja tudi v samostanu sv. Ciprijana v Trstu. Položaj Deteta ob Mariji spominja na dela, ki jih je naslikal Giambellino. Tenčica, ki pokriva glavi Matere in Deteta, pa je sorodna s slikanjem obrazov po nordijskem načinu.

Čestitamo!

Pretekli teden je na tržaški univerzi z odličnim uspehom doktorirala iz farmaceutike Milenka Rustja. Klasični licej je dovršila v Gorici. V času univerzitetnega študija je bila in je še vedno med vodil-

nimi člani mladinske sekcije SSK. Novi doktorici iskreno čestitamo.

V Ljubljani središče UNESCO za študij kemije

UNESCO je podorganizacija OZN za izobraževanje, znanost in kulturo. Svoj sedež ima v Parizu. Ta podorganizacija je doslej osnovala številna središča za študij posameznih znanstvenih ved, edino za kemijo še ni bilo takega središča. Zato so na luskem dvajsetem zasedanju sprejeli predlog, da bodo tako središče osnovali v eni držav v razvoju. Odločitev je padla na Ljubljano. To pomeni priznanje ljubljanske fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, kjer že imajo središče, ki se bavi z razvijanjem metod naravoslovnega in kemijskega izobraževanja in z uporabo doseženih spoznanj.

Med naloge središča spada združevanje opreme in dokumentacije, organiziranje posvetovanj, šol in razvijanje organizacije izobraževanja.

vo gledanje na pokristjanjenje Slovencev (Karantancev). K temu Franc Jeza:

Moti že prvi naslov: »Podjarmljenje karantanskih Slovencev po Frankih«, ker istoveti željo kneza Boruta po pokristjanjenju in to, da je dal svojega sina in nečaka za talca ter želel, da »se vzgojita v krščanski veri in napravita za kristjana«, kot izgubo neodvisnosti... Priznanje frankovske nadoblasti je pomenilo predvsem pristaneč na to, da se Karantanci vključijo v družino krščanskih narodov na Zahodu, nad katerimi so si lastili Franki oz. njihovi vladarji kot nasledniki rimske oblasti v Galiji in zahodni Germaniji nekako zaščitniško vlogo. Frankovski kralji so se čutili kot nosilci krščanskega »reda« v Evropi in kot pokrovitelji pokristjanjevanja in s tem krščanske omike... Ta odločilni preobrat v slovenski zgodovini, prevzem krščanstva, obravnava B. Grafenauer preveč na kratko in površno. Imamo vtis, da ni dojel njegovega velikanskega pomena in da ga podcenjuje ali da ga presoja bolj negativno kot pozitivno, medtem ko je bil prav ta dogodek eden najvažnejših v slovenski zgodovini, saj je... tudi pomenil dejansko priznanje njihove države po Frankih, oziroma njihovem kraljevskem dvoru kot centru posvetne oblasti na Za-

Šolska razstava v Barkovljah

Solsko leto se je že zdavnaj končalo. Letošnje je bilo zaradi volitev še krajše kot ostala leta, vendar smo proti koncu junija iz obvestil v tisku lahko ugotovili, da so skoraj na vsaki osnovni šoli pripravili razstavo ročnih del. S tem so učitelji in učenci dokazali, da se tudi med šolskim letom, ki prinaša časovne težave, da napraviti precej stvari tudi na področju ročnih izdelkov. Posebno pisana in zanimiva je bila razstava ročnih del.

Dela, ki so bila razstavljena, bi lahko združili v tri glavne skupine: ročna dela za šolsko uporabo, izdelki, ki jih bodo učenci sami uporabljali, in taka ročna dela, ki spodbujajo otroka, da tudi iz skromnih ali nenavadnih stvari z nekoliko domišljije ustvari koristen predmet ali zabavno igrarčo.

Znano je, da se Barkovljani pripravljajo na poimenovanje svoje šole. Ob tej priložnosti so sklenili, da bodo naredili tudi temeljito raziskavo o preteklosti svojega kraja. Da to delo že teče, se je poznalo tudi na razstavi. Učenci petega razreda so izdelali zelo natančne risbe narodnih noš. Njihovo delo je res v obliki risbe, vendar je tako natančno, da je zahtevalo trud ročnega dela in ne risbe. Se bolj pa moramo pohvaliti tiste učence, ki so pripravili kar dve narodni noši — moško in žensko — ki ju lahko oblečeta dva otroka. Kdor se na narodne noše vsaj nekoliko spozna, gotovo ve, kako težavno je to delo in koliko truda so morali v to delo vložiti otroci, ki so ga izdelali, ter njihove učiteljice, ki so jih pri delu vodile. Kot sem že rekla, je noša v primerni velikosti za otroka. Izdelana je po vzorcu prave stare narodne noše z vsemi potrebnimi oblačili in okrasi. Posebno pozornost sta vzbudili ženska bluzica in naramna ruta. Okrašen sta z drobnimi vezinami in čipkami. Vezanine so tako natančne in nežne, da se opazovalec kar čudi, kako so mogle tako prefinjen okras izdelati otroške roke. Noši sta bili izdelani kot razredna pobuda v korist šoli in bosta tudi tu ostali.

V sklop razrednih pobud spadata tudi dva reliefa, ki so ju izdelali učenci četrtega razreda. Reliefa sta izdelana iz gline na leseni podlagi in predstavljata eden vzorec zemljepisne pokrajine, drugi pa plastičen prikaz prirodne slike Italije. Oba reliefa sta primerno pobarvana in bosta gotovo še dolgo dragocen pripomoček pri pouku zemljepisa.

Ob ogledu ostalih ročnih del sem ugotovila, da so prevladovala taka, ki jih otrok lahko takoj uporabi. Le malo je bilo prtov in prtičkov ter raznih ameriških servisov, ki običajno otroku predstavljajo bolj muko kot pa zadoščenje, ker jih mora pazljivo in dolgo delati, jih pa ne uporabljajo. Kljub tej osebni pripombi pa moram priznati, da so bila tudi ta dela zelo lepa. Prti so bili okrašeni z lepimi naravnimi motivi iz narodne tradicije. Nekaj je bilo tudi takih, na katerih je bil narodni motiv domiselno stiliziran.

Najzanimivejši del razstave so pa bila ročna dela v »otroški dimenziji«. S tem izrazom označujem vse tiste izdelke, ki jih bodo otroci lahko uporabljali ali so jim neposredno blizu. Na razstavi smo si lahko ogledali otroške majčke okrašene z barčicami, velikimi stiliziranimi rožami ali drugimi motivi iz otroškega sveta. Ti motivi pa niso bili vezeni na majčko, ampak barvani s posebnimi barvami za blago. To je zelo olajšalo delo otroku, saj so ga zmogli učenci drugega razreda. Enako du-

hodu in po Cerkvi kot centru duhovno-politične oblasti. Knez Borut je s tem pokazal samo svojo državniško modrost in napravil dobro diplomatsko potezo, da je dosegel to dvojico, hkrati pa si je še zagotovil frankovsko-bavarsko podporo proti Obrom, ki je dajala še nekaj desetletij pozneje dosti opravka vojskam Karla Velikega. Če bi bili Slovenci takrat odklonili rimsko krščanstvo in zvezo z Zahodom, bi se bili izpostavili obrskemu udaru in bi bili morda v taki vojni potolčeni in uničeni ali pa bi se kulturno in potem tudi etnično izgubili, posebno če bi bili povzročili zaradi trdovratnega upiranja krščanstvu tudi sankcije Zahoda proti sebi« (str. 321-323).

F. Jeza se je bil kritično dotaknil B. Grafenauerja trditve že v svojem prejšnjem delu »O ključnih vprašanjih rane karantansko-slovenske zgodovine«. V tem spisu citira čudaške in nore trditve, ki jih je bil B. Grafenauer privzel od slavistov in po katerih naj bi »Slovani«, torej še niti ne Slovenci, prevzeli od »Predslovanov« najbolj vsakdanje besede, in pravi:

Če meni (B. Grafenauer), da so Slovani zares sprejeli z omenjenimi besedami tudi z njimi povezane predmete in pojme, je to

hovit in otrokom primerni so bili lončki za peresa, izdelani iz lesa in pestro pobarvani. Prijetna novost so bili leseni obečalniki za otroške obleke. Nekaj, kar lahko vidimo tudi na kaki drugi razstavi, so bile vezene slike. Vendar te, ki so jih izdelali barkovljski otroci, niso predstavljale zapletenih in težko izvedljivih pokrajin, ampak pajacke, rože in živalice. Bile so tudi v primerni velikosti, da otroku njihova izdelava ni bila pretežavna. Tako delo so otroci vzljubili in slike bodo gotovo vsele v njihovih sobah. Takih in podobnih del je bilo precej: deklece so si izdelale prijete torbice, na razstavi so bili tudi izdelki, ki so jih otroci naredili ob raznih praznikih kot so božič, mamin dan in drugi.

Med take predmete spadajo po mojem mnenju tudi igrarče, ki so si jih otroci izdelali. Naredili so si volnene lutke in celo robote iz raznih škatel, ki so jih zlepili skupaj in prevlekli s pisanim papirjem ter po svoje okrasili. Ob teh večjih igrarčah je pa mrgolelo manjših figuric iz najrazličnejših stvari, ki so si jih otroci sami pripravili. Lepo je, da so se učitelji spomnili, kako važne so za otroka igrarče, in so tudi te vključili med ročna dela.

Pri vseh teh ročnih delih se mi je zdelo, da spoznavam namene učiteljev pri njihovi izbiri. Na tej šoli so verjetno razumeli, da je pouk ročnega dela razvijanje ročnih sposobnosti otrok in obenem tudi privajanje k delu z iznajdljivostjo pri izbiri stvari in načina dela. Ročno delo ne sme biti samo izdelovanje predmeta, ki otroku ni blizu in mu pomeni le dolgotrajno prisilno delo. Mnogoteri otrok je dobil odpor do ročnega dela zaradi takega načina dela. Ročno delo mora biti priložnost, da otrok odkriva razna sredstva in snovi, iz katerih si lahko izdelal predmet, ki mu koristi ali ga zabava. To naj bo vzgoja k nadaljnjemu iskanju in preizkušanju novih načinov dela. Pri tem pa so odločilnega pomena njegova zanimanja in njegove sposobnosti, ki jih mora razviti. Kot mora pouk vzbuditi v otroku veselje do učenja in do spoznavanja novih stvari, tako naj tudi ročno delo navaja otroka k iznajdljivemu delu s snovmi, ki jih ima na razpolago, in k vedno novemu iskanju v tej smeri.

Vendar to še ni vse, kar so pokazali učenci iz Barkovlj. Na njihovi razstavi smo videli tudi ročna dela učencev lanskega petega razreda, ki še niso bila na razstavi, in polno risb. Te so bile lepe in zanimive, ker so zvesto prikazovale svet otroka. Na njih smo obiskovalci lahko opazili osebnosti, ki so se otrokom najbolj priljubile, in vse motive, ki so jim pri sreju. Učiteljem čestitamo za tako zanimivo delo za razstavo in tudi na celotnem šolskem področju.

M. B.

Ali Slovenija nima naravnih lepot?

Jugoslavija je predložila, naj bi v seznam svetovnih kulturnih in naravnih spomenikov sprejeli iz Jugoslavije stari del mesta Dubrovnik, narodni park Plitvička jezera, ostanke Dioklecijanove palače v Splitu, Ohrid in narodni park Durmitor.

Slovenija je bila pri tem popolnoma prazna, četudi ima svetovno znano Postojnsko jamo, kobilarno Lipico, presihajoče Cerkljsko jezero in Kras, Triglavski park, dolino Soče in še mnogo drugega. Vse te naravne posebnosti so mednarodno poznane, vendar pa so jih na zvezni ravni v Beogradu v tem primeru čisto prezrli.

Kritično o slovenski zgodovini

(Meddobje 1978/4)

Omenjena številka te revije, ki izhaja v Buenos Airesu, prinaša nekaj zanimivih sestavkov, med njimi »Vloga "zadevanja" v Vebrovih poteh do Boga«; Emil Ciawlowski podaja »Začrt beloruske književnosti« (prevedel Tine Debeljak); France Papež »Obris podobe Otona Zupančiča«; Terezija Marinšek novelo z argentinskega podežljja »Peščena zemlja« ter druge prispevke.

Najtehtnejši prispevek pa je v tej številki gotovo kritika prvega dela B. Grafenauerja »Zgodovine slovenskega naroda« izpod peresa Franca Jeze. Zgodovina je izšla leta 1964.

Franco Jeza sicer tudi tokrat ostaja pri že znani teoriji o skandinavskem izvoru Slovencev, ki je pred par leti prinesla nekaj povsem novega v slovenska pojmovanja in žela ostru nasprotovanja, menda prav iz podzavestnega prepričanja, da nam njeno neslovansko ali protislovansko jedro jemlje v bistvu še zadnjo oporo pred nemškimi in italijanskimi pritiskom. Toda zdi se, da utegne ta teorija najti povsem skladno mesto v skupni indoevropski preteklosti.

naravnost fantastično, kajti to pomeni, da tisti Slovani ali Praslovani do tedaj poleg najbolj navadnih dreves, kot so bor, bukev, dob, gaber itd., niso poznali ne žita ne repe ne lanu ne konoplje, ne kruha ne sadja in niti ne golobov, koz, volov in telet (in torej njihovi biki in krave — glede na to, da jih ni v seznamu — niso plodili telet?), pa tudi ne soli ter najnavadnejšega orodja za obdelovanje polja in za domačo opravila, kot so kosa, motika, sekira, čeber in celo ne pojma za orodje. Nadalje so baje poleg besed dobili tudi pojme za človeka, ljudi, kopel, lek, očeta, ženo in drugo bližnje sorodstvo. Potemtaka kem so morali biti komaj kaj več kot opice... (str. 111).

Bil bi zares že čas, da se naše izobraženstvo in vsa slovenska javnost resno zamisli nad takšnim »znanstvenim« podajanjem slovenske zgodovine, ki ni lastno samo B. Grafenauerju, ampak skorajda uradna razlaga, pri kateri kakšna druga nima mesta. Kljub kritičnim stališčem do Jezovih izjavjanj je treba vendarle priznati, da se je bil med prvimi lotil podirati najgrše ideološke tabuje, s katerimi skušajo nekatere sile obremeniti slovenski psiho-

—oi

goriške novice

Izjava

Maturitetna komisija na klasičnih licejih »P. Trubar« iz Gorice in »F. Prešeren« iz Trsta ugotavlja, da so iz Rima poslani naloge resda prevedene v slovenščino in da jih dijaki v tem jeziku tudi pišejo, da pa zajemajo snov, ki obravnava pretežno, če ne izključno, italijansko stvarnost. Pri tem popolnoma prezrejo dva zelo važna predmeta na slovenskih šolah: slovenščino in slovensko zgodovino.

Medtem ko omenjena komisija kritično ocenjuje dosežane rezultate, se obrača do vseh zainteresiranih ustanov in organizacij, da jo podprejo v njenem prizadevanju po odpravi vsakršne diskriminacije in s tem po izboljšanju naših šol.

Podpisani: Darko Bratina, Maks Sah, Corsi Majda Sfiligoj, Bednarich Antonija Vovcina, Kovac Rozana Vatta, Auersperg Janja Novak, Karel Bajc.

Resolucija SSK o slovenskih televizijskih postajah

Po odločitvi osrednjega vodstva radio-televizije, da ne bo še začelo s televizijskimi oddajami v slovenskem jeziku (kot izrecno predvideva zakon o reformi te ustanove) je v slovenski javnosti prišlo do vrste protestov in splošnega nezadovoljstva. Tako so proti temu ukrepu dvignile svoj glas tudi politične sile in kulturne ustanove.

Občinska svetovalca Slovenske skupnosti Damjan Paulin in Andrej Bratuž sta predložila v gorškem občinskem svetu posebno resolucijo o zadevi. V njej izražata zahtevo, naj občinski svet apelira na občinski odbor, ki naj odločno posreduje pri rimskih organih za takojšnji začetek televizijskih oddaj v slovenščini. Pri tem še spominjata na dejstvo, da imajo take oddaje že vrsto let Nemci na Južnem Tirolskem, sedaj pa misli RAI-TV uvesti deželne oddaje samo v italijanskem jeziku.

Vse to je v odločnem nasprotju s samim zakonom o reformi radijske ustanove, poleg tega pa seveda v pravem kričnem nasprotju z načelom o zaščiti narodnih manjšin.

Raznarodovanje Ločnika se nadaljuje

Občinski svet v Gorici je na svoji seji v petek 22. junija letos sprejel odlok, s katerim je pooblastil Ustanovo za ljudske hiše (IACP), da lahko zgradi nadaljnjih 30 stanovanj v Ločniku.

Ta sklep je v očitnem nasprotju s obvezami, ki jih je prevzel odbor za javna dela Zucalli dne 14. novembra 1977 na seđežu krajevne svete v Ločniku. Na seđežu so bili takrat prisotni še odborniki Moise, Luciani in Ciuffarin; omenjeni odbor nikoli ni zagotavljal: »Položaj je sedaj naslednji: izdali smo dovoljenja za gradnjo severno in južno od Ločniške ceste, 40 stanovanj ustanovi ACLI, 30 stanovanj ustanovi SERCON, 30 stanovanj za IACP. V načrtu je še nadaljnjih 40 stanovanj, o katerih se sedaj razpravlja. S tem in upoštevaajo še kakih petnajst stanovanj v ločenih hišah, katerih pa ni upoštevati v samem začetnem načrtu, se zaključijo vsa razprava o novih naseljih na območju Ločnika.« (Tako v zapisniku za to sejo, kot ga je sestavil dr. Michelutti.)

Dnevnik »Il Piccolo« je prav v skladu s temi izjavami takole naslovil svoj članek (16. novembra 1977): »Gradnje na zemljišču po zakonu 167 — Poravnava med občino in krajevnim svetom. V Ločniku ne več kot 150 ljudskih hiš.«

Podobni so bili članki, ki sta jih v zvezi s to zadevo objavila »Il Gazzettino« in »Messaggero Veneto«.

Zato nadaljnjih 30 stanovanj nasprotuje vsem prejšnjim pismenim in ustnim zagotovilom. Krajevni svet je bil ponovno izigran in z njim vse ločniško prebivalstvo.

Zadeva je sama po sebi dovolj zgovorna in dokazuje v podobnih primerih, da se na sedanjo občinsko upravo ni zanesti in da so bili razlogi, vsled katerih je nastal Odbor za ločniško avtonomijo, posledica skrbnega in zanesljivega preverjanja sličnih, vse prepogostih in grenkih izkušenj (pri gradnji kanalizacije, poljskih poti, področnih uradov, kulturnega središča, spremembe začetnega načrta itd.).

Komu koristi, če se naši občinski zastopniki udeležujejo prireditev, ki jih v Ločniku organizirajo folklorne, kulturne in gospodarske skupine in organizacije, če se

Sovodnje

Večje in manjše zasluge. Naš slovenski zamejski dnevnik je v soboto 14. julija objavil članek iz Sovodnje. V članku govori o raznih javnih delih, ki so v teku v naši občini, in tudi o drugih, ki jih naša občinska uprava namerava izvršiti. O vsem tem je isti dnevnik že pisal in bo gotovo še pisal, preden bodo izpeljana. Nadalje piše, da imata župan in občinska uprava velike zasluge, da je avtomobilska cesta, ki reže našo vas, pokrita, tako da vas ni prerezana na dveje.

Nekaj resnice je na tem, toda ni vsa resnica. Znano je, da se je za to zadevo zelo veliko trudil tudi deželni svetovalec dr. Drago Stoka in Slovenska skupnost. Ali je kdo prešel poti, ki jih je napravil, in intervencije na raznih uradih? To dobro ve tudi občinska uprava v Sovodnjah. Zato je prav, da se pove tudi to.

Rupa-Peč

Stara šola, stari problemi. Ni lahko in niti prijetno pisati o problemih, ki tarejo ti dve naši vasi. In vendar gre za majhne probleme, ki bi se dali z nekoliko kapljice dobre volje pri upraviteljih sovodenske občine kmalu urediti.

Danes se ponovno oglašamo glede našega šolskega poslopja. To poslopje je staro. To vedo vsi, zato pa tudi pri vsakih občinskih volitvah obljublja, da bodo predvsem popravili šolo. Vendar je takih volitev in z njimi obljub steklo že precej, problem pa je ostal. Tudi starši in občinski svetovaleci iz obeh vasi so se že ponovno oglasili s prošnjami, vendar do sedaj brez uspeha. Tudi šolsko poslopje je namreč na počitnicah. Verjetno čakajo, da se začne novo šolsko leto, da bodo tudi oni začeli s kakimi deli, ki končno niso velika. Gre za premaknitev kake stene in za ureditev centralnega ogrevanja. Ali je treba res tako zelo prosjati, da se taka dela opravijo?

Če občina misli kaj popraviti, naj začne sedaj in naj ne čaka jeseni, ko se začne pouk. Mislimo, da to spada k pametnemu upravljanju občine.

potem nadaljuje z ogrožanjem enovitosti kraja in že glasuje v prid sklepov, ki kraj potem izmalčijo?

Krajevna kultura in izročila živijo zato, ker živi krajevna skupnost, ki jih goji. Rušenje celovitosti te skupnosti pomeni negotovo prihodnost za vsa kulturna in družabna izročila, ki danes Ločniku oblikujejo dušo in obraz.

In še naslednja grenka ugotovitev: od treh občinskih svetovalcev, ki so doma v Ločniku, sta Tuzzi in Stabon glasovala za omenjeni sklep, Polmonari pa se je vzdržal. Ponovno so »navodila demokratskega ščita« prevladala nad koristmi kraja.

Odbor za avtonomijo Ločnika jemlje na znanje »laži« občinske uprave in bo nadaljeval s svojo akcijo za občinsko avtonomijo Ločnika, v svesti si, da množično naseljevanje novih priseljencev še ni končano, in z upanjem, da reši, kar »se da rešiti«.

Predsednik Leon Perco

Odbor za avtonomijo Ločnika nam je poslal zgornje pismo, iz katerega je razvidno neverjetno postopanje občine Gorice v primeru gradnje ljudskih hiš v tem kraju. Gre za podoben primer kot je bil v Standrežu: uničevanje plodne zemlje z novimi ljudskimi gradnjami in prisiljeno spreminjanje narodnostne podobe kraja v cilju načrtnega poitalijančevanja.

Ob pismu se človek ne more znebiti vtisa, da odgovornim za ljudske gradnje ne gre v prvi vrsti za reševanje stanovanjskega vprašanja, ampak za nasilno poseganje v stoletne strukture naselij in krajevni izročil oziroma kultur v cilju raznarodovanja in uveljavljanja »pravice« močnejšega. In to prav v času, ko ves svet govori o človekovih pravicah in na tukajšnjem mejnem področju imajo zastopniki oblasti polna usta Osima. Prepričani smo, da si tukajšnje večinske stranke, ki pogosto ravnajo po pokrajinskih, deželnih in še posebno občinskih organov, z raznarodovalno politiko in uničevanjem življenjske osnove kmečkega dela prebivalstva nalagajo za prihodnje čase težko odgovornost.

Seminar Alpe-Jadran

Poročilo Mladinske komisije SSK. V torek 10. t. m. se je sestala Mladinska komisija Slovenske skupnosti iz Trsta, ki je na seji razpravljala o poteku seminarja Alpe-Jadran. Seminar je bil od 6. do 8. t. m. v Kopru, za Mladinsko komisijo pa se ga je udeležila Alenka Legiša.

Organizator tega srečanja je tokrat bila ZSMS, še posebej njen odsek za mednarodne odnose. Prisotne so bile delegacije iz treh dežel, tj. iz Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije. Slovence v Italiji sta zastopala Igor Komel (MO SKGZ) in Alenka Legiša (SSK). Kriterij, po katerem je deželna uprava FJK sestavila svojo delegacijo, je bil dokaj nerazumljiv. Ustanova se namreč pri izbiri delegatov ni držala ne ključa strankarske pripadnosti ne pripadnosti kulturnim ali drugim organizacijam, izbrala pa je neko srednjo pot, tako da so nekateri zastopali stranke, drugi pa kulturne organizacije.

Koroške Slovence je zastopal član Zveze slovenskih organizacij, zanimivo pa je, da so organizatorji povabili na seminar še štiri Slovence iz zamejstva, in sicer dva Korošca in dva Slovenca iz Italije. Člani Mladinske komisije iz Trsta so ugotovili, da je ZSMS tudi tokrat pozabila na del slovenske mladine v Italiji in v Avstriji, saj je iz zamejstva povabila le mlade, ki pripadajo SKGZ in ZSO, prezrla pa tiste, ki so pri SSK in NSKS.

Teme seminarja so bile sicer dobro izbrane, prva je zadevala vključevanje mladih v gospodarstvo, druga pa sodelovanje mladih po Helsinkih. Zal pa program ni potekal kot bi moral, predvsem zaradi zamjenjave predavateljev in zaradi pomanjkljive prevajalske službe.

Zadnji popoldan seminarja je bil posvečen diskusiji na obe temi. Na tem mestu so slovenski zamejski predstavniki tudi orisali stanje manjšin na Koroškem in v Italiji. Prišlo je do nekaterih nesoglasij s predstavniki obeh večinskih narodnosti. Posebno zanimivo so bile trditve zastopnika nekega kulturnega društva iz Benečije, ki je sicer znal slovensko, je pa zanikal veljavo globalne zaščite za Benečijo, češ da je njihov dialekt nekaj povsem drugačnega od slovensčine, ki jo govorimo v Trstu in v Gorici. Da bi svoje trditve še podkrepil, je kot dokaz za to navedel neuspeh, ki ga je, po njegovem, doživela SSK v Benečiji na zadnjih volitvah.

Trditve predstavnika iz Benečije, ki je stranko Slovenske skupnosti istovetil z vsemi Slovenci v Italiji, pravzaprav potrjuje pravilnost teze samostojnega političnega nastopanja, v tem primeru pa je ta izjava izvenela povsem provokatorsko.

Ob koncu seje so člani Mladinske komisije poudarili svojo zavzetost za tovrstne stike med temi deželami, izrečene pa so bile tudi nekatere kritike na račun vodenja teh stikov. Člani so bili predvsem mnenja, da bi morale stranke in organizacije, ki se teh seminarjev udeležujejo, soodločiti pri izbiri tem, ki naj se na srečanjih obravnavajo.

Za Mladinsko komisijo SSK
Alenka Legiša

Nekaj izidov velikih matur

Julij je v Italiji mesec velikih matur; tudi na slovenskih višjih srednjih šolah so bile najprej pismene naloge, sedaj so pa ustna izpraševanja. Na nekaterih šolah so izidi že znani:

Slov. trgovska šola v Gorici. Izdelali so: Cotič Ivo (48), Devetti Cirila (44), Koren Marta (49), Rožič Livij (46).

Na klasičnem liceju v Gorici so izdelali: Doktorič Aleš (55), Dornik Maver (55), Frandolič Renco (60), Jarc Franka (54), Lojk Aleš (60), Lutman Marko (58), Peteani Mavricij (36), Primozig Manuela (46), Renner Peter Pavel (48), Srebotnjak Vanda (52), Stacul Jožef (58), Terpin Marija (42), Tomažič Bojan (54).

Na klasičnem liceju v Trstu so izdelali: Cossutta Miran (60), Hrvatina Stella (45), Kostnapfel Marija (60), Lapornik Maja (60), Škerlavaj Barbara (60), Terzoni Ivo (50), Zoglia Eva (60).

Tečaj za vrtnarice v Gorici so z uspehom opravile: Boneta Majda, Malič Adriana, Malič Silvana, Marussi Elizabeta, Pieri Emanuela, Vescovi Mirjam ter privatistki Colja Danijela in Gergolet Radica.

Slov. hranilnica in posojilnica J. E. Kreka - Toronto

Denarni promet te slovenske posojilnice in hranilnice v Kanadi je znašal preteklo leto 20 milijonov dolarjev. Stevilo članov je naraslo od leta 1953, ko jih je bilo 139, na 3.667 leta 1978. Kot vidimo, izreden uspeh. Hranilne vloge pa so v istem razdobju znašale od 24 tisoč na 8,5 milijona dolarjev in dobroimetje hranilnice od 24

tisoč na 9,3 milijone.

Poslovne knjige hranilnice je na podlagi pravil Kreditne zveze pokrajine Ontario in splošnih pravil pregledalo knjigovodsko podjetje Medved & Leggett.

Slovenski rojaki v Kanadi nadaljujejo močno združeno tradicijo, ki se je razvila po slovenskih deželah že v drugi polovici prejšnjega stoletja. Duša ustanavljanja posojilnic po slovenskih krajih je bil politik in socialni delavec duhovnik Janez Evangelist Krek. Po njem nosi kanadska slovenska posojilnica tudi svoje ime. Z močno mrežo hranilnic so tedaj vodilni slovenski politiki zaščitili slovenski kmečki stan pred oderuštvo nemških in judovskih bank.

• Člani kapucinskega reda beneške province so se dogovorili, da v svojih redovnih skupnostih ne bodo imeli barvnih televizorjev. Sredi potrošniškega okolja, ki teži za čim večjim ugodjem, naj bi po zgledu in v duhu svojega ustanovitelja pričali svetu s svojo skromnostjo.

OBVESTILA

Vpisovanje v otroške jasli v Gorici za prihodnje šolsko leto 1979-80 se vrši na seđežu v Viale Virgilio vsak ponedeljek, sredo in petek od 10. do 12. ure do 31. julija. Vpišejo se lahko otroci do 3. leta starosti.

DAROVI

Za katoliški tisk: N. N. 50.000; družina Terčon, Slivno v spomin Marjete Gruden 5.000 lir.

Za cerkev sv. Ivana v Gorici: družina C. Koršič v spomin na Rafaelo Rijavec in Ivanko Brumat-Gorjan 20.000 lir.

N. N., Gorica: za Zavod sv. Družine, za Alojzijevišče, za Katoliški dom, za Katoliški glas, za misijone, za cerkev sv. Ivana v Gorici in za cerkev na Sveti Gori po 10.000 lir.

B. S., Gorica: v spomin na pok. očeta Jožefa Brumata za cerkev sv. Ivana in za Zavod sv. Družine po 15.000 lir.

Za Katoliški dom: N. N. 30.000; N. N. 10.000; Marijina družba 20.000; N. N. 4.000; N. N. 50.000; N. N. 2.000; N. N. 2.000 lir.

Za cerkev na Sv. gori: Bolnica, Trst, 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob Leopolda Kralj: družina Justine Terčon za zbor »Fantje izpod Grmade« in za Katoliški glas po 10.000; v isti namen Jelka in Maks Sah za zbor »Fantje izpod Grmade« 10.000 in družina Antonič iz Jamelj za Katoliški glas 10.000 lir.

Za cerkev na Opčinah: Pavla Malalan 400; Celestin Malalan 10.000; Marta Malalan 10.000; N. N. 100.000; razni 25.000 lir.

Za cerkev v Nabrežini: Elvira Pertot namesto cvetja na grob Marti Gerbec 5.000 lir.

Za verski list »Dom«: N. N. Sovodnje v počastitev spomina pokojnih staršev 50.000 lir.

Namesto cvetja na grob Marti Gerbec: Milka K. za Katoliški glas in za Alojzijevišče po 5.000 lir.

Za Marijanišče na Opčinah: Vinko, Sergij, Venka, Miro in Adriana z družinami v spomin na Petra Stoko 30.000 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: Ivanka Stibel v spomin svojih dragih pokojnih 15.000 lir.

Za kapelo p. Leopolda pri Domju: Mazarino, Trst 10.000; Ana Merola 2.000; Ana Dekin 2.000; Svetka Volta in Marija Zupančič 10.000; N. N. Opčine 50.000; N. N. Trst 10.000; N. N. Trst 5.000; N. N. Domjo 10.000; Danila iz Gorice 50.000; Krista iz Gorice 35.000 lir.

Za misijon p. Kosa: N. N., Opčine 20.000; N. N., Opčine 50.000 lir.

POPRAVEK: Za novo telovadnico v Gorici se v št. 27 našega lista pravilno bere: Durčik Darko 100.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Casnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 12., 19.; kratka poročila ob 11., 14.; novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. uri sv. maša.

Casnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 22. do 28. julija 1979

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Mali koncert. 10.30 Oddaja o Benečiji. 11.05 Mladinski oder: »Ostrostrelec«. 12.15 Nabožna glasba. 14.10 Poslušajmo spet. 15.30 Nedeljsko popoldne.

Ponedeljek: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 Pravljica: »Carovnica Čirimbara«. 10.05 Koncert. 12.00 Ribe in morje. 13.15 Zborovska glasba. 13.45 Naši ansambli. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Antologija ljubezenske lirike. 16.30 Vprašanja s področja kulture. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Kulturni prostor.

Torek: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 Rdeče, rumeno zeleno. 10.05 Koncert. 11.00 Roman »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Naši nepoznani znanci. 16.30 Rezervirano za... 17.05 Bizet: Iskalcji biserov, opera.

Sreda: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 Glasba za najmlajše. 10.05 Koncert. 12.00 Bodimo resni! radijski varietè. 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Poletna vročica: oddaja v živo. 16.30 Rezervirano za... 18.05 »Strel skozi okno«, kriminalka.

Četrtek: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 Otroci se igrajo. 11.00 Roman »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Antologija ljubezenske lirike. 15.35 Vodič po glasbeni umetnosti. 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Četrtekova srečanja.

Petek: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 Na počitnicah. 10.05 Koncert. 11.35 Lahka glasba. 12.00 Studio 2. 13.15 Zborovska glasba. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Naši nepoznani znanci. 16.30 Rezervirano za... 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 Kulturni prostor.

Sobota: 8.05 Z novim dnevem. 9.30 V davnih časih. 10.05 Koncert. 10.40 Pesmi brez besed. 11.00 Roman »Dekla Ančka«. 11.35 Počitniški vrtljak. 14.10 Za prijetno popoldne. 14.45 Slovenske povojne revije v Italiji. 16.30 Rezervirano za... 17.05 Skladatelji in izvajalci. 18.05 »Pravljica o Orfeju«, tragedija. Izvaja Radijski oder. 18.45 Vera in naš čas.

Ljubljanska TV

Spored od 22. do 28. julija 1979

Nedelja: 10.10 Več kot igra, nadalj. 11.00 Prijubljene zgodbe. 12.30 Nedeljsko popoldne. 20.00 Med nebom in zemljo, nadalj. 20.45 Severni Slovenci... 22.00 Sport.

Ponedeljek: 18.00 Glasbena pravljica. 18.20 Narava pripoveduje. 20.00 Lažna pisma, drama. 21.05 Oči kritike.

Torek: 18.10 Slovenski ljudski plesi. 18.45 Po sledih napredka. 20.00 Mednarodna obzorja. 20.55 Korenine, nadalj.

Sreda: 18.05 Mala čebelica. 18.20 Ne prezrite. 18.45 Srečanje pihalnih godb v Artičah. 20.05 Igre brez meja. 21.35 V neznanu, dokumentarni film.

Četrtek: 17.05 Skrivnosti morja. 18.45 Nadobudneži. 20.00 Cigan Jurij, film.

Petek: 17.55 Doživljaji mačka Toše. 18.10 Prijubljene zgodbe. 20.00 Jadranska srečanja. 21.25 Kojak, film.

Sobota: 16.00 Princ Bajaja, film. 17.15 Naš kraj. 17.25 Nogomet Crvena zvezda: Velež. 20.00 Hišica v najem, nadalj. 20.55 Smešno dekle, film.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14% davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

ZAHVALA

V torek 10. julija smo položili k večnemu počitku našo drago mamo, nono in sestro

Leopoldo Lupinc vd. Kralj

Zahvalujemo se vsem, ki so ob težki izgubi z nami sočustvovali in jo spremlili na zadnji poti. Posebej se zahvalujemo gg. duhovnikom, darovalcem cvetja, godbi iz Nabrežine, zboru »Fantje izpod Grmade« in vsem, ki so nam na kateri koli način stali ob strani.

Slivno - Devin - Praprot in Postaja Nabrežina, 16. julija 1979